

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните

Дирекция „Стратегии, анализи, планиране и пазари”

ОДОБРЯВАМ,

ЗАМЕСТНИК - МИНИСТЪР:

(ДОЦ. Д-Р ГЕОРГИ КОСТОВ)

СИТУАЦИОННО-ПЕРСПЕКТИВЕН АНАЛИЗ НА ПШЕНИЦА И ЕЧЕМИК

Предлагане и потребление през пазарната 2014/15 година

Октомври 2014 г.

СИТУАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА ПШЕНИЦА

I. Ситуация и перспективи на вътрешния пазар

1. Предлагане и потребление на пшеница през 2014/15 пазарна година

По оперативни данни на Министерство на земеделието и храните (МЗХ)¹, **производството** на пшеница от реколта `2014 възлиза на 4 870 хил. тона, при реколтирани 11 545 хил. дка (98,9% от засетите площи) и среден добив за страната 422 кг от декар. Сравнявайки с оперативните данни за предходната година се наблюдава леко увеличение на производството с 0,9%, в резултат от нарастване на реколтираните площи, докато средният добив остава без съществена промяна.

Таблица 1. Площи, среден добив и производство на пшеница, реколти `2013 и `2014

	`2013 предварителни данни	`2013 оперативни данни	`2014 оперативни данни	Изменение 2014/2013 по оперативни данни
Засети площи (хил. дка)	12 944	11 424	11 724	2,6%
Реколтирани площи (хил. дка)	12 919	11 415	11 545	1,1%
Среден добив (кг/дка)	419	423	422	-0,2%
Производство (хил. тона)	5 415	4 827	4 870	0,9%

Източник: предварителни данни за `2013 – отдел „Агростатистика“, МЗХ (към м. юни 2014 г.); оперативни данни – ГД „Земеделие и регионална политика“, МЗХ

Общото предлагане на пшеница в страната през настоящата 2014/15 пазарна година (формирано от начални стокови наличности, производство и внос) се прогнозира да възлезе на 5 055 хил. тона. Макар и с около 12% по-ниско спрямо рекордно високото ниво от предходната година, това количество остава съществено над вътрешните потребности, създавайки потенциал за поредна година да бъде реализиран значителен износ.

Началните стокови наличности, с които стартира сезон 2014/15, се оценяват на 150 хил. тона.

По оперативни данни на Националната служба по зърното (НСЗ)², **общият внос** на пшеница (включващ пшеница и преобразувано в пшеница брашно) в страната за периода 01.07.2014 - 03.10.2014 г. е в размер на 10,3 хил. тона, в т. ч. 7,4 хил. тона пшеница и 2,9 хил. тона - преобразувано в пшеница брашно (при

¹ Разликата между оперативните данни и тези на отдел „Агростатистика“ на МЗХ се дължи на различната методология за събиране на информацията.

² При изготвяне на баланса за текущата маркетингова година са използвани и данни на Националната служба по зърното относно търговията с пшеница, тъй като официалната информация на НСИ е достъпна на по-късен етап.

рандеман 72%), доставени изцяло от държави-членки на ЕС. Спрямо същия период на предходната година, общото количество нараства с 58%, като доставките на пшеница се увеличават над два пъти, докато тези на брашно намаляват с 4%.

Въпреки наблюдаваното увеличение през първите няколко месеца на настоящата маркетингова година, като цяло вносът остава сравнително нисък. Очаква се общият внос на пшеница за цялата 2014/15 пазарна година да бъде около или малко над нивото от предходната година, като достигне около 35 - 40 хил. тона.

Таблица 2. Предлагане и потребление на пшеница за пазарните 2012/13 – 2014/15 години, хил. тона

Пазарна година	2012/13	2013/14	2014/15 прогноза
ПРЕДЛАГАНЕ	5 072	5 756	5 055
1. Начална наличност	546	306	150
2. Производство	4 455	5 415	4 870
3. Внос	71	35	35
в т. ч. брашно	45	15	15
4. Продажба на съхранявана пшеница от Държавен фонд "Земеделие"	0	0	0
ПОТРЕБЛЕНИЕ	4 766	5 606	4 871
1. Семена	323	327	320
2. Пшеница под формата на брашно и хляб, в т. ч.:	980	950	940
- за хляб	890	870	860
- за брашно	90	80	80
3. Пшеница за фураж	656	615	611
4. Износ	2 807	3 714	3 000
в т. ч. брашно	71	56	65
5. Интервенционно изкупуване от Държавен фонд "Земеделие"	0	0	0
КРАЙНИ НАЛИЧНОСТИ	306	150	184

Източник: производство - отдел „Агростатистика“, МЗХ и оперативни данни на МЗХ; пшеница за фураж - дирекция „Животновъдство“, МЗХ; внос и износ – НСИ за 2012/13 и 2013/14, прогноза на дирекция „Стратегии, анализи, планиране и пазари“ на МЗХ за 2014/15;

Бележки: Балансът няма официален характер; данните за внос и износ включват и брашно в еквивалент на пшеница, при рандеман 72%.

По данни на НСИ, през изтеклата 2013/14 маркетингова година общият внос на пшеница е в размер на 35,2 хил. тона, от които 20,3 хил. тона - пшеница и 14,9 хил. тона - преобразувано в пшеница брашно. Общото количество е с 51% по-малко спрямо предходната 2012/13 година, когато бе отчетен по-висок от традиционния внос на брашно от твърда пшеница, поради редуцираното производство на твърда пшеница в страната от съответната реколта.

Над 99% от доставките на пшеница през пазарната 2013/14 година са реализирани от държави-членки на ЕС - общо 20,2 хил. тона, основно от Австрия (10,5 хил. тона) и Унгария (3,9 хил. тона). Вносът на брашно (от пшеница и от смес от пшеница и ръж) през годината също е почти изцяло от ЕС (10,6 хил. тона), като най-съществено количество е доставено от Гърция (8,9 хил. тона).

Таблица 3. Внос на пшеница и брашно в България, хил. тона

	2012/13	2013/14	01.07.-04.10. 2013	01.07.-03.10. 2014	Изм. на годишна база
1. Пшеница	26,4	20,3	3,5	7,4	112%
2. Брашно	32,5	10,7	2,2	2,1	-4%
3. Брашно, изразено в пшеница*	45,1	14,9	3,0	2,9	-4%
Общо пшеница (1+3)	71,5	35,2	6,5	10,3	58%

Източник: данни на НСИ и НСЗ, обработени от МЗХ

*при рандеман 72%

Общото потребление на пшеница (семена, изхранване на населението, фураж и износ) през пазарната 2014/15 година се прогнозира да бъде в размер на 4 871 хил. тона - с около 13% по-малко в сравнение с предходната година, поради очакванията за намаление на износа.

Употребата за семена за реколта `2015 се предвижда да се задържи близко до нивата от предходните две години – около 320 хил. тона.

Под формата на брашно и хляб, през маркетинговата 2014/15 година се прогнозира да бъдат употребени около 940 хил. тона пшеница. Тази оценка се базира на данните на НСИ за потреблението на хляб, тестени изделия и брашно на лице от домакинствата и за населението в страната.

По предварителни разчети на дирекция „Животновъдство“ на МЗХ, през пазарната 2014/15 **за изхранване на животните** се предвижда да бъдат употребени общо около 1 527 хил. тона зърно, в т. ч. около 611 хил. тона пшеница. Тези разчети не отчитат евентуална промяна на броя на животните през годината.

По оперативни данни на НСЗ, през периода 01.07. – 03.10.2014 г. извън страната са реализирани 1 397 хил. тона пшеница и 12,3 хил. тона преизчислено в пшеница брашно. Формираният **общ износ** на пшеница за периода е в размер на 1 409,3 хил. тона - с около 29% по-малко спрямо същия период на предходната 2013/14 година, през която като цяло бе отчетен рекордно висок износ за страната. По-бавният темп на износ през настоящата година се дължи на относително по-ниското вътрешно предлагане спрямо предходната година, в съчетание с изчакване на българските търговци на евентуално покачване на цените на пшеницата, след понижението на международните котировки през последните месеци, поради

перспективите за увеличение на световното производство и нарасналия експортен потенциал на основни страни-износителки и конкуренти от Черноморския регион като Русия и Украйна. Допълнително влияние оказва и въведената в началото на 2014 г. квота за безмитен внос в ЕС на 950 хил. тона пшеница и брашно от Украйна, с период на действие до 31.10.2014 г., водеща до засилване на конкуренцията на традиционните пазари на българска пшеница в ЕС.

Отчитайки наличностите в страната и развитието на световните пазари до момента, до края на маркетинговата 2014/15 година се очаква експортът на пшеница от България да достигне около 3 млн. тона.

От целия износ на пшеница през първите три месеца на пазарната 2014/15 година, около 70% (974 хил. тона) са насочени за държави-членки на ЕС. Спрямо същия период на предходната година се регистрира спад на пратките за Съюза с 37%, докато износът за трети страни нараства с 1%, до 423 хил. тона.

През периода 01.07. – 03.10.2014 г. износът на брашно се увеличава с около 17% на годишна база, достигайки до 8 918 тона (равняващи се на 12 386 тона пшеница), почти изцяло насочени за ЕС.

По данни на НСИ, през изминалата 2013/14 маркетингова година са изнесени общо 3 714 хил. тона пшеница, вкл. преизчислено в пшеница брашно, което е с 32% повече спрямо предходната година. Фактори, допринесли за този рекордно висок износ за последните петнадесет години, са увеличеното производство от реколта '2013 в България, доброто качество на пшеницата и високото търсене на световните пазари. Износът на пшеница е в размер на 3 658,4 хил. тона – с около 34% повече на годишна база, а този на преизчислено в пшеница брашно – 55,6 хил. тона – с 22% по-малко.

Таблица 4. Износ на пшеница и брашно от България, хил. тона

	2012/2013	2013/2014	01.07.-04.10. 2013	01.07.-03.10. 2014	Изм. на годишна база
1. Пшеница	2 736,0	3 658,4	1 964,0	1 397,0	-29%
2. Брашно	51,4	40,0	7,6	8,9	17%
3. Брашно, изразено в пшеница*	71,4	55,6	10,6	12,4	17%
Общо пшеница (1+3)	2 807,4	3 714,0	1 975,0	1 409,0	-29%

Източник: данни на НСИ, обработени от МЗХ
*при рандеман 72%

Близо 65% от експорта на пшеница през пазарната 2013/14 година е насочен за ЕС (общо 2 359,7 хил. тона), основно за Испания (941,6 хил. тона), Италия (427,1 хил. тона), Румъния (411,7 хил. тона) и Гърция (337 хил. тона). За трети страни са

изнесени 1 298,8 хил. тона, като основни дестинации са Либия (320,1 хил. тона), Сирия (289,7 хил. тона) и Южна Корея (229,4 хил. тона). Стойността на износа на пшеница за годината е 901,8 млн. щ. д., при средна цена от 246 щ. д./тон.

Износът на брашно през изтеклата 2013/14 маркетингова година е насочен почти изцяло за страните от ЕС – 39,4 хил. тона или над 98% от целия износ. Средногодишната експортна цена на брашното е 429 щ. д./тон.

Качество на пшеницата от реколта `2014

По данни на НСЗ въз основа на извършеното окачествяване на пшеница от реколта `2014 общо за страната, пшеничното зърно се разпределя по групи, както следва:

- I-ва група – 2,48%;
- II-ра група – 11,45%;
- II-ра Б група – 44,41%;
- III-та група – 41,52%.

Към трета група попада определено количество пшеница със сравнително добри хлебопекарни показатели, която е напълно пригодна за производство на хляб и хлебни изделия. Това количество съставлява 22,21% от групата и може да се обособи като III+ група.

Средните стойности на основните показатели, които определят качествената характеристика на зърното от реколта `2014 са:

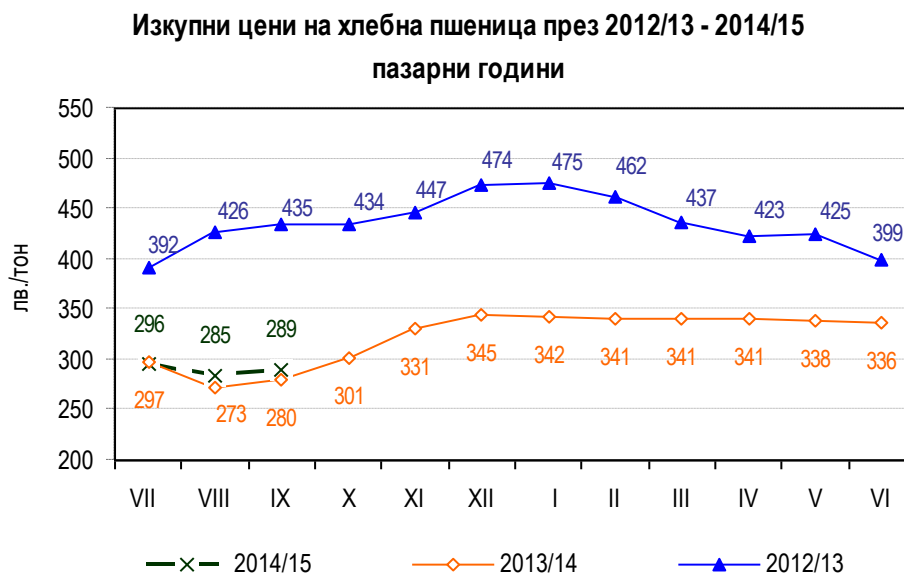
- съдържание на влага: 12,7% ± 0,8%;
- хектолитрова маса: 75,9 ± 2,8 кг/хл;
- добив на мокър глутен: 24,5% ± 3,6%;
- отпускане на глутена: 8,3 ± 2,6 мм;
- число на хлебопекарна сила: 53,2 усл. ед. ± 7,6 усл. ед.;
- съдържание на протеин: 12,3% с.в. ± 1,3% с.в.;
- число на падане: 290,5 секунди ± 68,7 секунди.

2. Цени на пшеница, брашно и хляб

Изкупни цени на пшеница в България

През първите три месеца на маркетинговата 2014/15 година изкупните цени на пшеница в страната отбелязват понижение спрямо края на предходния сезон, под влияние на перспективите за достигане на нов рекорд на световното производство на пшеница през 2014 г. и увеличения експортен потенциал на основни страни

производителки от Черноморския регион. Като цяло, цените се задържат около сравнително ниските нива отпреди една година.

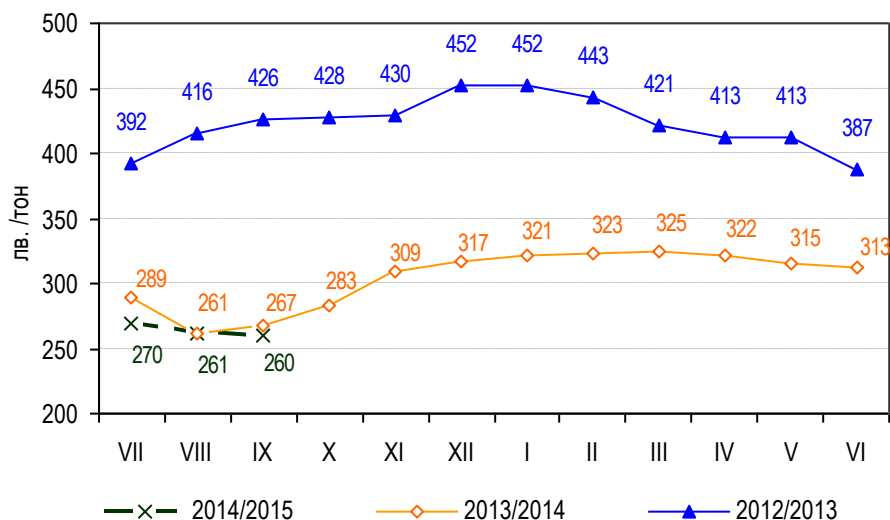
Фиг. 1

По данни на „Системата за агропазарна информация“ ЕООД (САПИ), пазарната 2014/15 година стартира при средна изкупна цена на хлебната пшеница от 296 лв./тон за м. юли 2014 г., с около 12% по-ниска на месечна база. През м. август се отчита допълнително леко понижаване на цените, последвано от известно възстановяване през м. септември 2014 г. Средната изкупна цена на хлебната пшеница за първите три месеца на настоящата маркетингова година е 290 лв./тон – с 2% по-висока спрямо същия период на предходната година.

При цените на фуражната пшеница също се наблюдава понижаване в началото на пазарната 2014/15 година, в този случай дори малко под нивата отпреди една година. Средно за периода юли – септември 2014 г., цената на фуражната пшеница намалява с 3% на годишна база, до 264 лв./тон.

През следващите месеци се очаква цените на пшеницата в страната да останат сравнително ниски, под натиска на очертаващото се рекордно високо предлагане в световен мащаб.

**Изкупни цени на фуражна пшеница в България през 2012/13 -
2014/15 пазарни години**

Фиг. 2

Експортни цени на пшеница в България и на международните пазари

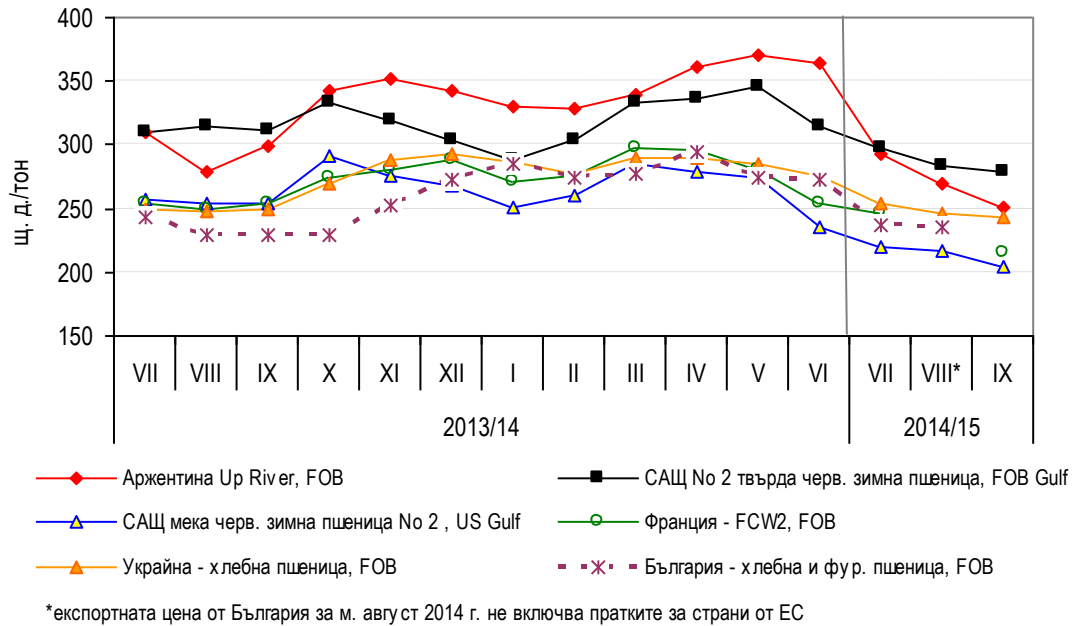
През първите няколко месеца на маркетинговата 2014/15 година цените на пшеницата на световните пазари се движат в низходяща посока, под влияние на прогнозите за високо световно производство, което по последни данни дори се очаква да надмине рекорда от предходната година. Допълнителен натиск оказва и прогнозираното рекордно високо глобално производство на царевица през настоящата маркетингова година, която е конкурентна култура по отношение на употребата за фураж.

Средно за периода юли – септември 2014 г., експортните цени на пшеницата в САЩ, Франция и Аржентина бележат спад с между 8% и 16% спрямо същия период на предходната година. При износните цени на хлебна пшеница, FOB Украйна се отчита по-слабо понижение на годишна база – с 1%.

Следвайки тенденцията на международните пазари, износните цени на българска пшеница също бележат намаление в началото на маркетинговата 2014/15 година. По предварителни данни на НСИ, средната експортна цена на пшеница (хлебна и фуражна), FOB българско черноморско пристанище, за периода юли – август 2014 г. е 237 щ. д./тон – с около 34 щ. д./тон по-ниска в сравнение с тази за м. юни 2014 г., но все още с 1 щ. д./тон по-висока спрямо средната за аналогичния период на предходната година. Българските експортни цени на пшеница продължават да се движат малко под нивата на конкурентната украинска хлебна пшеница.

**Международни цени на пшеница през пазарните
2013/14 и 2014/15 години**

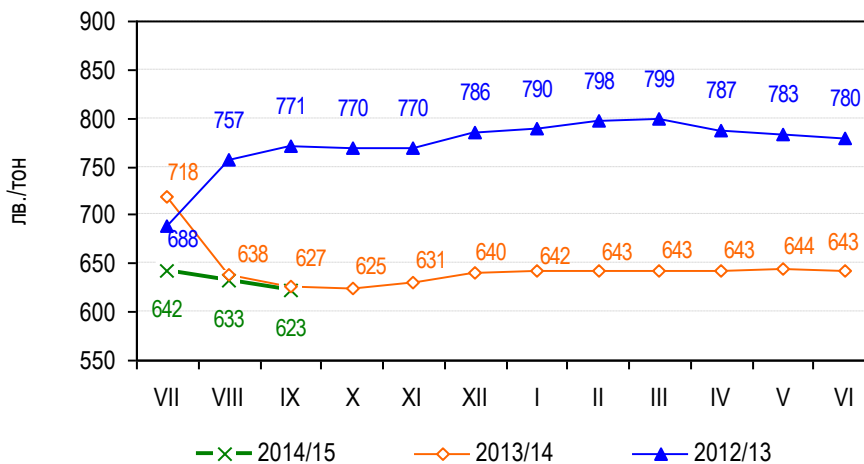

Фиг. 3

Цени на брашно и хляб

Отразявайки частично тенденцията при изкупните цени на пшеницата, през първите три месеца на настоящата 2014/15 маркетингова година цените на едро на брашно тип „500” отбелязват постепенно понижение до средно 623 лв./тон за м. септември, което е с 3,1% под нивото от м. юни 2014 г. (последния месец на предходната маркетингова година) и с 0,6% под нивото отпреди една година.

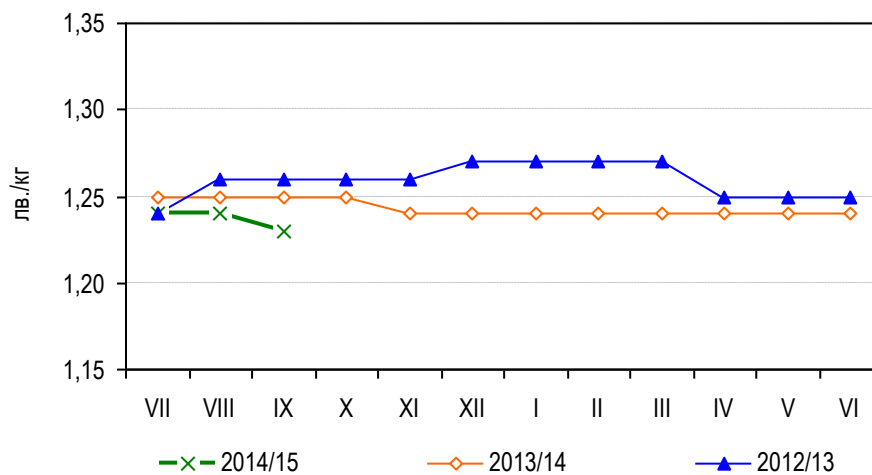
**Цени на едро на брашно "тип 500" през 2012/13 - 2014/15
пазарни години**

Фиг. 4

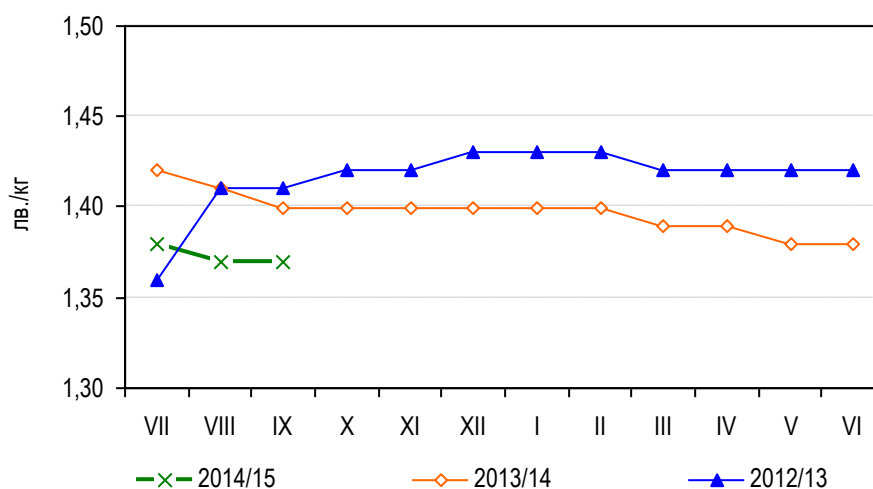
При цените на хляба се наблюдава по-слабо изразено намаление в началото на маркетинговата 2014/15 година. По данни на САПИ, към м. септември 2014 г. средната цена на едро на хляб „Стара Загора“ е 1,23 лв./кг, а тази на дребно – 1,37 лв./кг – с по 0,01 лв./кг или 0,7 – 0,8% по-ниски спрямо нивата от последния месец на предходната маркетингова година. Средно за периода юли - септември 2014 г., цената на едро на хляб „Стара Загора“ намалява с 1,1% на годишна база, а тази на дребно - с 2,6%.

**Цени на едро на хляб "Стара Загора" през 2012/13 - 2014/15
пазарни години**

Фиг. 5

**Цени на дребно на хляб "Стара Загора" през 2012/13 - 2014/15
пазарни години**

Фиг. 6

Съотношение на цените по веригата пшеница – брашно - хляб

През първите три месеца на маркетинговата 2014/15 година съотношението между цените по веригата „пшеница – брашно – хляб“ в страната се задържа близко до приетото за нормално съотношение 1:2:4.

Като цяло, цените на брашното и хляба отразяват тенденцията на понижение на цените на пшеницата, макар и с малко по-бавен темп. Това се обяснява от една страна с технологичното време, необходимо за преработка и реализация на пшеницата под формата на брашно и хляб, а от друга - с факта, че цените на преработените продукти се влияят и от други фактори, като разходите за горива, електроенергия, работни заплати и други.

През следващите няколко месеца се очаква цените на брашното и хляба да останат сравнително стабилни, като ефектът от понижението на цените на пшеницата бъде компенсиран от нарастването на цените на някои от другите разходоопределящи елементи.

Таблица 5. Съотношение на цените по веригата пшеница – брашно – хляб по месеци на пазарните 2013/14 и 2014/15 години

	2013/14												2014/15		
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Хлебна пшеница	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Брашно тип 500	2,4	2,3	2,2	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	2,2	2,2	2,2
Хляб "Стара Загора"(бял)	4,2	4,6	4,5	4,2	3,7	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,7	3,7	4,2	4,4	4,3

Източник: данни на САПИ, обработени от дирекция „Стратегии, анализи, планиране и пазари“ на МЗХ

II. Световно производство и потребление на пшеница

По данни на **Международния съвет по зърното** от 25 септември 2014 г., световното производство на пшеница през пазарната 2014/14 година се прогнозира да достигне до нов рекорд и да възлезе на 717 млн. тона, с 4 млн. тона над нивото от предходната година, основно поради по-високите добиви в Европа, държавите от ОНД и Китай. Намаление на производството се прогнозира за Северна Америка, Австралия и Близкия изток.

Общото световно потребление на пшеница през 2014/15 година се предвижда да достигне до 709 млн. тона - с 2% над нивото от предходната година.

Експертите от Съвета прогнозираят глобалните запаси в края на сезона да се увеличат до 195 млн. тона – най-високото ниво за последните пет години, като

наличностите в основните износители на пшеница нараснат за втора поредна година, поради увеличение на количествата в ЕС, САЩ и Черноморския регион.

Сеитбената кампания в северното полукълбо за реколта '2015 е в ход, като засега се очаква леко нарастване на площите в световен мащаб.

Вследствие на голямото предлагане и сравнително ограничено търсене, през м. септември 2014 г. цените на пшеницата от нисък и среден клас като цяло са отбелязали понижение. В същото време, котировките на твърдата пшеница и Северноамериканската хлебна пшеница са били подкрепени от продължаващите притеснения относно качеството.

По данни на **Информационната система за земеделските пазари към Организацията по прехрана и земеделие на ООН (FAO - AMIS)** от м. октомври 2014 г., световното производство на пшеница през маркетинговата 2014/15 година се очаква да достигне рекордните 719 млн. тона, с 2 млн. тона повече на годишна база, в резултат на увеличение на продукцията в основните производители.

Глобалното потребление на пшеница се прогнозира да нарасне с близо 2% спрямо предходния сезон, до 701 млн. тона, основно поради очаквания силен ръст при употребата за фураж, след два последователни сезона на спад.

Световната търговия с пшеница през настоящия пазарен сезон се очаква да бъде на сравнително високо ниво, макар да не достигне рекордното равнище от пазарната 2013/14 година, тъй като голямото вътрешно предлагане в някои от основните държави-вносители намалява търсенето на внос.

Запасите от пшеница в края на пазарната 2014/15 г. се прогнозира да нараснат до 192 млн. тона, при 176 млн. тона година по-рано.

По данни на **Департамента по земеделие на САЩ** от началото на м. октомври 2014 г., през маркетинговата 2014/15 г. се прогнозира световното производство на пшеница да се увеличи с около 6 млн. тона спрямо предходната година, до рекордните 721,1 млн. тона. Благоприятните климатични условия в Северното полукълбо компенсират влошените условия в Южното полукълбо, където се очаква намаление на добивите при част от големите производители. Значително увеличение на производството се прогнозира в ЕС – с около 8%, където се очертава една от най-големите реколти в историята. За сметка на производството, негативните новини са по отношение на качеството на продукцията, което е необичайно ниско заради проливните дъждове при прибирането на реколтата през летните месеци.

Таблица 6. Световно предлагане и потребление на пшеница, млн. тона

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15*
Производство					
Аржентина	17,2	15,5	9,3	10,5	12,0
Австралия	27,4	29,9	22,9	27,0	25,0
Бразилия	5,9	5,8	4,4	5,3	6,3
Канада	23,3	25,3	27,2	37,5	27,5
Китай	115,2	117,4	121,0	121,9	126,0
Египет	7,2	8,4	8,5	8,7	9,0
ЕС	136,7	138,2	133,9	143,1	154,0
Индия	80,8	86,9	94,9	93,5	95,9
Иран	13,5	12,4	13,8	14,5	13,0
Казахстан	9,6	22,7	9,8	13,9	12,5
Пакистан	23,9	25,0	23,3	24,0	25,0
Русия	41,5	56,2	37,7	52,1	59,0
Турция	17,0	18,8	15,5	18,0	15,0
Украйна	16,8	22,3	15,8	22,3	24,5
Узбекистан	6,5	6,3	6,7	6,8	7,2
САЩ	60,1	54,4	61,7	58,1	55,4
Други	48,1	50,4	52,0	57,9	53,9
Общо	650,8	695,9	658,3	715,1	721,1
Общо потребление					
Алжир	8,8	9,0	9,5	9,9	10,1
Бразилия	10,8	11,2	10,9	11,4	11,9
Канада	7,6	9,9	9,6	10,0	9,8
Китай	110,5	122,5	125,0	121,5	124,0
Египет	17,7	18,6	18,7	18,9	19,0
ЕС	122,8	127,2	119,3	115,8	126,0
Индия	81,8	81,4	83,8	94,0	94,5
Индонезия	6,0	6,3	6,7	7,1	7,6
Иран	15,7	14,9	16,4	18,0	18,2
Мароко	7,9	8,8	8,3	9,0	8,9
Пакистан	23,0	23,1	23,9	24,1	25,1
Русия	38,6	38,0	33,6	34,0	34,8
Турция	17,3	18,1	17,5	17,8	17,4
Украйна	11,6	15,0	11,4	11,5	12,0
Узбекистан	7,7	7,8	8,0	8,4	8,9
САЩ	30,6	32,1	38,1	34,2	33,1
Други	135,2	144,4	145,8	149,4	151,7
Общо	654,6	697,1	679,5	704,5	714,1
Крайни наличности					
Австралия	8,2	7,1	4,7	5,9	5,7
Канада	7,4	5,9	5,1	9,8	6,0
Китай	59,1	55,9	54,0	60,3	63,3
ЕС	11,9	13,5	10,7	10,2	15,1
Индия	15,4	20,0	24,2	17,8	16,3
Русия	13,7	10,9	5,0	5,3	7,5
Украйна	3,3	5,4	2,6	3,7	6,2
САЩ	23,5	20,2	19,5	16,0	17,8
Други	54,9	57,3	49,3	56,6	54,6
Общо	197,4	196,2	175,0	185,6	192,6

Източник: USDA; *прогноза към м. октомври 2014 г.

Според Департамента по земеделие на САЩ, през настоящата 2014/15 маркетингова година потреблението на пшеница в световен мащаб ще се увеличи с близо 10 млн. тона спрямо предходния сезон, до 714,1 млн. тона. Основен фактор за това е предвижданото увеличение на употребата за фураж и остатъчни продукти за сметка на царевичата, за което се очаква да допринесе колебанието на цените на пшеницата спрямо тези на царевичата.

През пазарната 2014/15 година се очаква световната търговия с пшеница да се понижи с около 3% на годишна база, като въпреки това остане на второ най-високо ниво, след рекорда от 2013/14 година. Прогнозира се за втора поредна година ЕС да бъде най-големият износител на пшеница, с около 10% повече от традиционния лидер САЩ. През 2014/15 година се предвижда износът на пшеница от САЩ да спадне с 19% до 25,5 млн. тона. Освен намаленото производство, допълнително ограничение върху износа от САЩ се очаква да окажат и по-големите пшенични доставки на традиционни американски пазари от основни конкуренти като ЕС, държавите от Черноморския регион, Канада, силният долар, както и по-ниско от обичайното качество на щатската пшеница.

Световните преходни запаси от пшеница в края на 2014/15 се прогнозира да се увеличат с около 4% до 192,6 млн. тона.

Предвид очертаващото се през настоящата 2014/15 маркетингова година по-високо световно предлагане както на пшеница, така и на конкурентната по отношение на употребата за фураж царевича, през следващите месеци може да се очаква цените на пшеницата да продължат да се движат на сравнително ниски нива.

СИТУАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ НА ПАЗАРА НА ЕЧЕМИК

I. Ситуация и перспективи на вътрешния пазар

1. Предлагагане и потребление на ечемик през 2014/15 пазарна година

По оперативна информация на МЗХ, общото **производство** на ечемик през 2014 г. е в размер на 817 хил. тона. Това е с 15,1% над нивото от предходната година (по оперативни данни), в резултат от увеличение както на реколтираните площи (с 9,9%), така и на средния добив (с 4,7%).

Таблица 1. Площи, среден добив и производство на ечемик, реколти `2013 и `2014

	`2013 предварителни данни	`2013 оперативни данни	`2014 оперативни данни	Изменение 2014/2013 по оперативни данни
Засети площи (хил. дка)	1 952	1 900	2 101	10,6%
Реколтирани площи (хил. дка)	1 942	1 898	2 086	9,9%
Среден добив (кг/дка)	370	374	391	4,7%
Производство (хил. тона)	718	710	817	15,1%

Източник: предварителни данни за `2013 – отдел „Агростатистика“, МЗХ (към м. юни 2014 г.); оперативни данни - ГД „Земеделие и регионална политика“, МЗХ

Общото предлагане на ечемик през настоящата 2014/15 година се прогнозира да възлезе на около 822 хил. тона, със 7% повече в сравнение с предходната година, тъй като увеличението на производството надхвърля намалението при началните стокови наличности (оценявани на около 4 хил. тона, при 52 хил. тона в началото на предходната маркетингова година).

Вносът на ечемик в България традиционно е незначителен, тъй като производството в страната е напълно достатъчно за покриване на вътрешните потребности.

По данни на Националната служба по зърното, през периода 01.07 – 03.10.2014 г. в страната са внесени 318 тона ечемик, изцяло от ЕС. Предвид данните за нарастване на производството на ечемик от реколта `2014, до края на маркетинговата 2014/15 година не се очаква да бъде реализиран по-съществен внос.

По данни на НСИ, през *изтеклата 2013/14 маркетингова година* е осъществен внос в размер на 1,6 хил. тона ечемик, като близо 60% от количествата са доставени от ЕС.

Таблица 2. Предлагане и потребление на ечемик за пазарните 2012/13 – 2014/15 години, хил. тона

Показатели	2012/13	2013/14	2014/15 прогноза
ПРЕДЛАГАНЕ	757	771	822
1. Начална наличност	94	52	4
2. Производство	662	718	817
3. Внос	1	2	1
ПОТРЕБЛЕНИЕ	705	767	815
1. Употреба за семена	45	50	48
2. Употреба за производство на пиво	76	77	77
3. Употреба за фураж	240	261	260
4. Износ	344	379	430
5. Интервенционно изкупуване от ДФЗ - Разплащателна агенция	0	0	0
КРАЙНИ НАЛИЧНОСТИ	52	4	7

Източник: производство - отдел "Агростатистика" и оперативни данни на МЗХ; употреба за фураж - дирекция "Животновъдство", МЗХ; внос и износ - НСИ за 2012/12 и 2013/14, прогноза на дирекция „Стратегии, анализи, планиране и пазари“ на МЗХ за 2014/15;

Бележка: Балансът няма официален характер.

Общото потребление на ечемик за пазарната 2014/15 година се прогнозира да достигне до 815 хил. тона – с около 6% повече в сравнение с предходната година. Тази прогноза се базира на очакваното нарастване на износа, при относително запазване на употребата на ечемик за семена, както и за пивоварната промишленост.

Потреблението на ечемик **за пивоварната промишленост** през настоящата маркетингова година се предвижда да възлезе на около 77 хил. тона.

По предварителни разчети на дирекция „Животновъдство“ на МЗХ, през пазарната 2014/15 година се очаква за изхранване на животните в страната да бъдат използвани около 260 хил. тона фуражен ечемик.

По оперативна информация на Националната служба по зърното, **износът** на ечемик през периода 01.07.2013 – 03.10.2014 г. възлиза на 349,1 хил. тона което е с 13% повече в сравнение със същия период на предходния пазарен сезон. От тях, 53,4 хил. тона (15%) са реализирани на пазарите на ЕС, а 295,7 хил. тона (85%) – в трети страни. Спрямо предходната година се наблюдава увеличение на износа за трети страни с 16%, докато този за ЕС се запазва на близко ниво. Предвид

увеличеното предлагане през настоящия сезон, до края на маркетинговата година се прогнозира износът на ечемик да достигне около 430 хил. тона.

По данни на НСИ, през изминалата 2013/14 пазарна година са изнесени 379,5 хил. тона ечемик, с 10% повече спрямо предходната година. Количествата са насочени основно за страни извън ЕС – 287,8 хил. тона или 75% от общия износ, като най-голям експорт е осъществен за Саудитска Арабия (184,8 хил. тона). Доставкаите за страните от ЕС възлизат на общо 91,7 хил. тона, реализирани основно в Румъния (32,8 хил. тона), Гърция (29,8 хил. тона) и Кипър (27,2 хил. тона). Общата стойност на износа за изтеклия пазарен сезон е 94 892,6 хил. щ. д., при средна цена от 250 щ. д./тон.

Отчитайки увеличеното предлагане и темпа на износ до момента, маркетинговата 2014/15 година се очаква да приключи с минимален **преходен запас** от ечемик в размер на около 7 хил. тона.

Качество на ечемик от реколта `2014

По данни на НСЗ, средните стойности на основните качествени показатели на ечемик от реколта `2014 са следните:

- съдържание на белтъчни вещества: 12,0% ± 1,1%;
- хектолитрова маса: 62,1 ± 3,9 кг/хл;
- изравненост на партидите: 72,0% ± 32,0%;
- влажност: 12,7% ± 1,0%;
- културни примеси: 1,8% ± 2,0%;
- чужди примеси: 0,8% ± 0,9%.

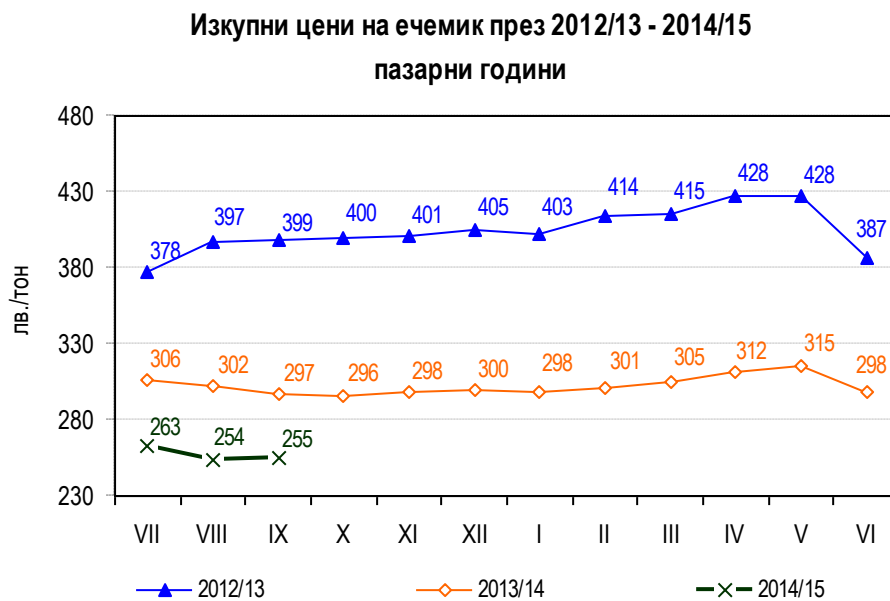
Основният качествен показател, определящ разпределението на ечемика на пивоварен и фуражен е съдържанието на протеин. Получените крайни резултати, отнесени към производството, показват, че около половината от продукцията е пивоварен ечемик, а другата половина - фуражен ечемик.

2. Цени на ечемик

Изкупни цени на ечемик

От началото на маркетинговата 2014/15 изкупните цени на фуражния ечемик се движат съществено под нивата отпреди една година, под влияние на по-високото предлагане в страната, както и на тенденцията на понижение на международните котировки.

По данни на САПИ, средната изкупна цена на фуражен ечемик за първите три месеца на настоящия пазарен сезон 2014/15 (юли – септември 2014 г.) е 257 лв./тон, което представлява спад от 15% спрямо същия период на предходната година. Изкупуването на реколта `2014 от ечемик стартира при средна цена за м. юли от 263 лв./тон, с около 12% под нивото от предходния месец и с 14% по-ниска на годишна база. През следващите два месеца изкупните цени продължават да се понижават, макар и с по-бавен темп, достигайки до средно 255 лв./тон за м. септември 2014 г.

Фиг. 1

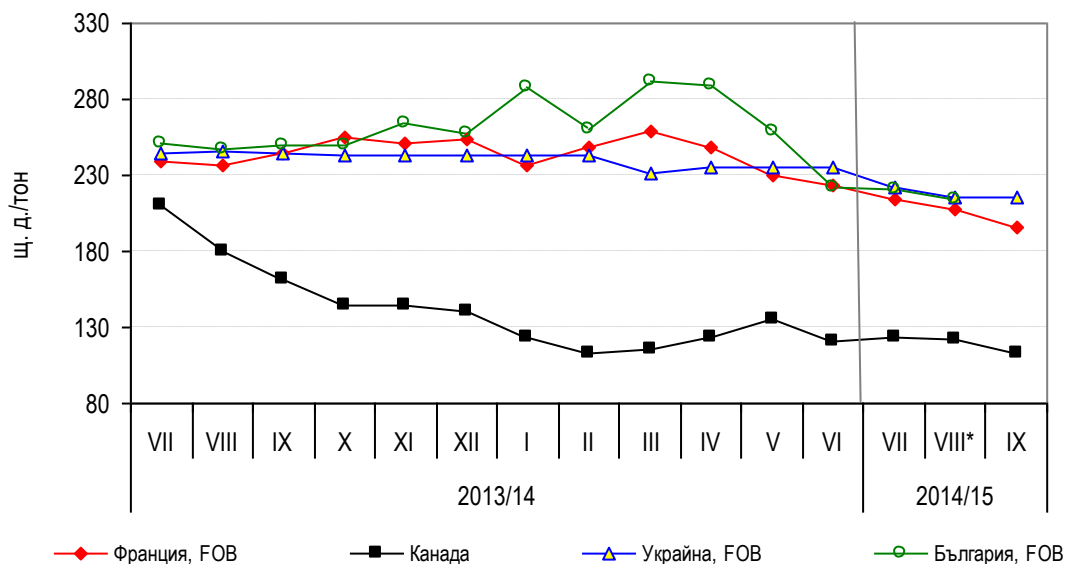
През следващите месеци се очаква изкупните цени на ечемик в страната да останат под натиска на сравнително високото световно производство на ечемик през маркетинговата 2014/15 година, в комбинация с рекордно световно предлагане на царевича.

Експортни цени на ечемик в България и на международните пазари

От началото на настоящия пазарен сезон се наблюдава тенденция на плавно понижение на експортните цени на ечемик на международните пазари, вследствие на увеличеното предлагане на фуражно зърно в глобален мащаб. Средно за първите три месеца на маркетинговата 2014/15 година, износната цена на ечемик от Канада бележи спад от 35% на годишна база, а тези FOB Франция и Украйна, се понижават съответно с 14 и 11%.

Експортните цени на ечемик, FOB българско черноморско пристанище, също бележат спад в началото на текущия пазарен сезон, достигайки до средно 214 щ. д./тон за м. август – с 13% под нивото отпреди една година.

Международни цени на ечемик през пазарните 2013/14 и 2014/15 години

*експортната цена от България за м. август 2014 г. не включва пратките за страни от ЕС

Фиг. 2

II. Световно производство и потребление на ечемик

Според данни на **Департамента по земеделие на САЩ** от м. октомври 2014 г., световното производство на ечемик през пазарната 2014/15 година се прогнозира да се понижи до 139,1 млн. тона – с около 6,1 млн. тона или 4% по-малко в сравнение с предходната година, в резултат от намаление както на световните площи, така и на средния добив от реколта '2014.

По-значим спад на производството сред основните страни производители се очаква в Турция (с 45% до 4 млн. тона), Канада (с 30% до 7,2 млн. тона), Аржентина (с 28% до 3,4 млн. тона) и Австралия (с 20% до 7,6 млн. тона). Производството на ЕС се очаква да се понижи незначително (с 0,6%), до 59,3 млн. тона.

В същото време, в страните от Черноморския регион, и по-специално Русия, Украйна и Беларус, се очаква ръст на производството на ечемик, главно поради чувствително увеличение на средните добиви, вследствие на благоприятните климатични условия в региона.

Департаментът по земеделие на САЩ прогнозира през маркетинговата 2014/15 година потреблението на ечемик в световен мащаб да възлезе на 140,4 млн. тона, с 0,8 млн. тона под нивото от предходната година.

Очаква се световната търговия с ечемик през настоящия пазарен сезон да се свие с около 6%, до 21,8 млн. тона.

Предвижда се в края на маркетинговата 2014/15 година световните наличности от ечемик да намалее с 5% на годишна база до 23,6 млн. тона, което е около средното ниво за последните пет години.